

BESLUT OCH SKÖTSELPLAN FÖR

**NATURRESERVATET
STRANDHAGEN**

MÖRBYLÅNGA KOMMUN, KALMAR LÄN

NATURVÅRDSFÖRVALTARE: LÄNSSTYRELSEN

NATURRESERVATET STRANDHAGEN –BESLUT OCH SKÖTSELPLAN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	<u>Sid</u>
BESLUT	
Beslut.....	1
Beskrivning av området.....	1
Ärendets beredning.....	3
Syfte	3
Skälen för beslutet.....	3
Föreskrifter.....	4
Fastställande av skötselplan.....	5
Överklagande.....	5
Kungörelse.....	5
Underskrifter.....	6
Sändlista.....	7
 BILAGOR	
1. BESLUTSKARTA.....	8
 2. SKÖTSELPLAN	
1. Övergripande mål.....	9
2. Åtgärder i skötselområde.....	9
3. Jakt.....	10
4. Friluftsliv och turism.....	10
5. Tillsyn, dokumentation och uppföljning.....	10
6. Kostnader och finansiering.....	11
 2.1 SKÖTSELPLANEKARTA.....	12
 3. REFERENSLISTA.....	13
 4. HUR MAN ÖVERKLAGAR.....	14

Enligt sändlista

Revidering av beslut och föreskrifter samt fastställande av skötselplan för naturreservatet Strandhagen

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (SFS 1998:808) att förklara det område som avgränsas med innerkanten av den streckade linjen på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat med föreskrifter och skötselplan enligt nedan.

När detta beslut vinner laga kraft upphör länsstyrelsens beslut 1939-05-15 enligt 1 § i lagen angående naturminnesmärkens fredande att gälla.

Länsstyrelsen finner att förordnande om naturreservat är förenligt med mål, allmänna hänssynsregler och hushållningsbestämmelser enligt 1 – 4 kap miljöbalken samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Beskrivning av området

Administrativa data och registeruppgifter

Namn:	Naturreservatet Strandhagen
Kommun:	Mörbylånga
Församling:	Ventlinge
Kartblad:	Topografiska kartbladet 3G NO Ekonomiska kartbladet 3G 8h
Fastigheter och fastighetsägare:	Delar av Mörbylilla 3:2 och 3:3
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen
Areal:	0,9 ha

01-03-20

231-10789-00

Landareal:	0,9 ha	
Naturgeografisk region:	14a, Ölands och Gotlands alvarområde	
Naturtyper enligt naturvårdsregistret:		
	Annan öppen utmark	0,9 ha
Naturtyper enligt EU:s art- och habitatdirektiv:		
	Kalkgräsmarker, 6210	0,9 ha
Vegetationstyper enligt Nordiska Ministerrådet:		
	Örtrik ängshavretorrängs-typ <i>Avenula pratensis</i> – <i>Fragaria viridis</i> – <i>Filipendula vulgaris</i> -typ 5213	0,9 ha
Primära intresseaspekter:	Våradonis (<i>Adonis vernalis</i>)	
Befintliga anläggningar:	Informationstavla	
Planerade anläggningar:	Inga	

Biologiska intresseaspekter

Strandhagen är beläget vid Kalmarsund. Området består av en betad och trädlös torräng, vilken delas i två hälften av en stenmur. Den torrängsartade vegetationstypen fortsätter söder om reservatet. I övrigt omges Strandhagen av åkermark i norr och nordost, gles betad tallskog i sydost och stenig havsstrand i väster.

Naturvärdena är främst knutna till den sällsynta örten våradonis (*Adonis vernalis*), som i Sverige växer vilt endast på södra Öland, södra Gotland och Stora Karlsö. Den växer här i stor rikedom, främst dock i områdets södra del. Antalet individer i och omkring området har under 1990-talet uppgått till cirka 3000 vilket är ungefär 30% av det kända öländska beståndet. Våradonis är fridlyst.

Reservatet har en förflutet som äng. Vid stor- och enskiftet i början av 1800-talet klassades marken som äng. Under den senaste 70-årsperioden har reservatet utnyttjats som betesmark.

Strandhagen hade i början av 1900-talet en helt annan flora än dagens. Förutom våradonis som fortfarande finns kvar fanns många hävdgynnade arter. Sterner

01-03-20

231-10789-00

(1926) beskrev floran på följande sätt; "Vegetationen här är säkerligen den rikaste i sitt slag på Öland". Förändringen i floran beror på gödsling under åtminstone 60- och 70-talen. Under perioden efter 1980 har gödsling inte förekommit enligt markägaren. De omfattande hundkäxbestånd som hade utvecklats i reservatets norra del i början av 80-talet hålls efter genom ett tidigt betespåsläpp.

Intressen för friluftslivet

Våradonis har ett stort attraktionsvärde. Reservatet besöks av allmänheten främst under maj och början av juni då växten blommar.

Ärendets beredning

Ärendet har initierats av Länsstyrelsen för att modernisera gällande föreskrifter samt för att upprätta en skötselplan över området.

Länsstyrelsen har under 2000 utrett områdets naturvärden och skyddsbehov. Ett förslag till beslut och skötselplan har utarbetats.

Berörd markägare har informerats 2000-08-17 och 2000-09-27 m fl tillfällen varvid skötsel och föreskrifter diskuterats.

Förslaget till beslut och skötselplan har remitterats till; markägaren, Naturvårdsverket, Lantmäterimyndigheten, Mörbylånga kommun, Ölands botaniska förening, Föreningen SydostEntomologerna, Ölands ornitologiska förening, Ölands naturvärn, Ekologiska forskningsstationen på Öland, NN på Centrum för Biologisk Mångfald samt NN i Växjö.

Syfte

Syftet med naturreservatet skall vara att:

* Våradonisen bevaras och utvecklas så att den inom reservatet långsiktigt finns kvar i minst nuvarande omfattning.

* Ge möjlighet till friluftsliv och rekreation, i den mån det inte strider mot ovanstående syfte.

Skälen för beslutet

Området är ett befintligt reservat, med ålderdomliga föreskrifter med bl.a. förbud mot bete och slätter. Betesförbudet strider mot ingånget intrångsavtal som upprättades 1938, i samband med bildandet av det dåvarande naturminnet. Dessutom strider föreskrifterna mot den kunskap som idag finns för hur man gynnar våradonis. Därmed strider de också mot reservatets syfte.

01-03-20

231-10789-00

Området ingår i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. I länets naturvårdsprogram har området bedömts ha naturvärdesklass 2.

Föreskrifter

För området skall gälla de föreskrifter enligt 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, vilka anges nedan.

Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med reservatet enligt 7 kap. 6 § miljöbalken och som är närmare angivna i fastställd skötselplan.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Anlägga väg, parkeringsplats eller led.
3. Anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar eller husbilar.
4. Uppföra mast, antenn, vindkraftverk eller liknande anordning.
5. Utan Länsstyrelsens tillstånd använda området för tävlings- eller övningsändamål.
6. Anlägga luft- eller markledningsgata med därtill hörande ledning.
7. Sätta upp tavla, skylt, plakat, affisch eller liknande anordning.
8. Anordna upplag.
9. Uppföra stängsel eller annan hägnad för annat än djurhållningens behov.
10. Bedriva täkt av något slag.
11. Borra, spränga, gräva, schakta, muddra, påla, utfylla eller tippa.
12. Dika.
13. Plöja, harva, eller fräsa.
14. Tillföra växtnäringsämne (stallgödsel, handelsgödsel, rötslam) jordförbättringsmedel eller kalk.
15. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
16. Gräva upp, plocka eller skada växter eller växtdelar.
17. Plantera eller så träd eller buskar eller andra växter.
18. Framföra motorfordon annat än för jordbrukets behov.
19. Rida eller framföra hästfordon.
20. Utan Länsstyrelsens tillstånd bedriva kommersiell verksamhet. Som kommersiell verksamhet räknas inte betesdrift.
21. Utan samråd med Länsstyrelsen utföra insamling, undersökning eller forskning.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång

01-03-20

231-10789-00

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktas med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna tåla sådant intrång i området som:

1. Utmärkning av och information om reservatet.
2. Utförande och underhåll av tillfartsvägar, informationstavlor och andra liknande anläggningar eller anordningar enligt fastställd skötselplan.
3. Rójning, naturvårdsbränning, ängsbruk, betesdrift, uppsättning och underhåll av stängsel eller annan skötselåtgärd i syfte att bevara och utveckla naturmiljön och den biologiska mångfalden enligt fastställd skötselplan.
4. Upplåtelse av markerna till annan brukare, om ägarna/brukarna inte själva kan sköta markerna enligt fastställd skötselplan.
5. Genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt mark- och vattenförhållanden.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas i reservatet och om ordningen i övrigt

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Framföra alla slag av fordon eller farkoster.
2. Ställa upp motorfordon, husvagn eller släpvagn.
3. Tälta.
4. Rida eller framföra hästfordon.
5. Medföra okopplad hund eller annat lösgående sällskapsdjur.
6. Sätta upp tavla, skylt, plakat, affisch eller liknande anordning.
7. Göra upp eld.
8. Gräva upp, plocka eller skada växter eller växtdelar med undantag av bär och matsvamp för husbehov.
9. Utan samråd med Länsstyrelsen utföra insamling, undersökning eller forskning.
10. Utan Länsstyrelsens tillstånd bedriva kommersiell verksamhet.

Fastställande av skötselplan

Med stöd av 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen. Förvaltare för naturreservatet är Länsstyrelsen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen, miljödepartementet, se bilaga 4.

Kungörelse

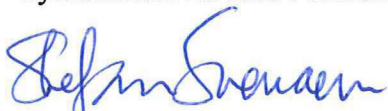
Beslutet skall kungöras i länets författningssamling.

01-03-20

231-10789-00

Underskrifter

Beslut i detta ärende har fattats av naturvårdsdirektör Stefan Svenaeus. Vid den slutliga handläggningen av ärendet har även företrädare för kulturmiljöfunktionen, samhällsutvecklingsenhetens plan- och beredskapsfunktion, rättsenheten samt byrådirektör Roland Persson deltagit, den sistnämnde föredragande.

Stefan Svenaeus

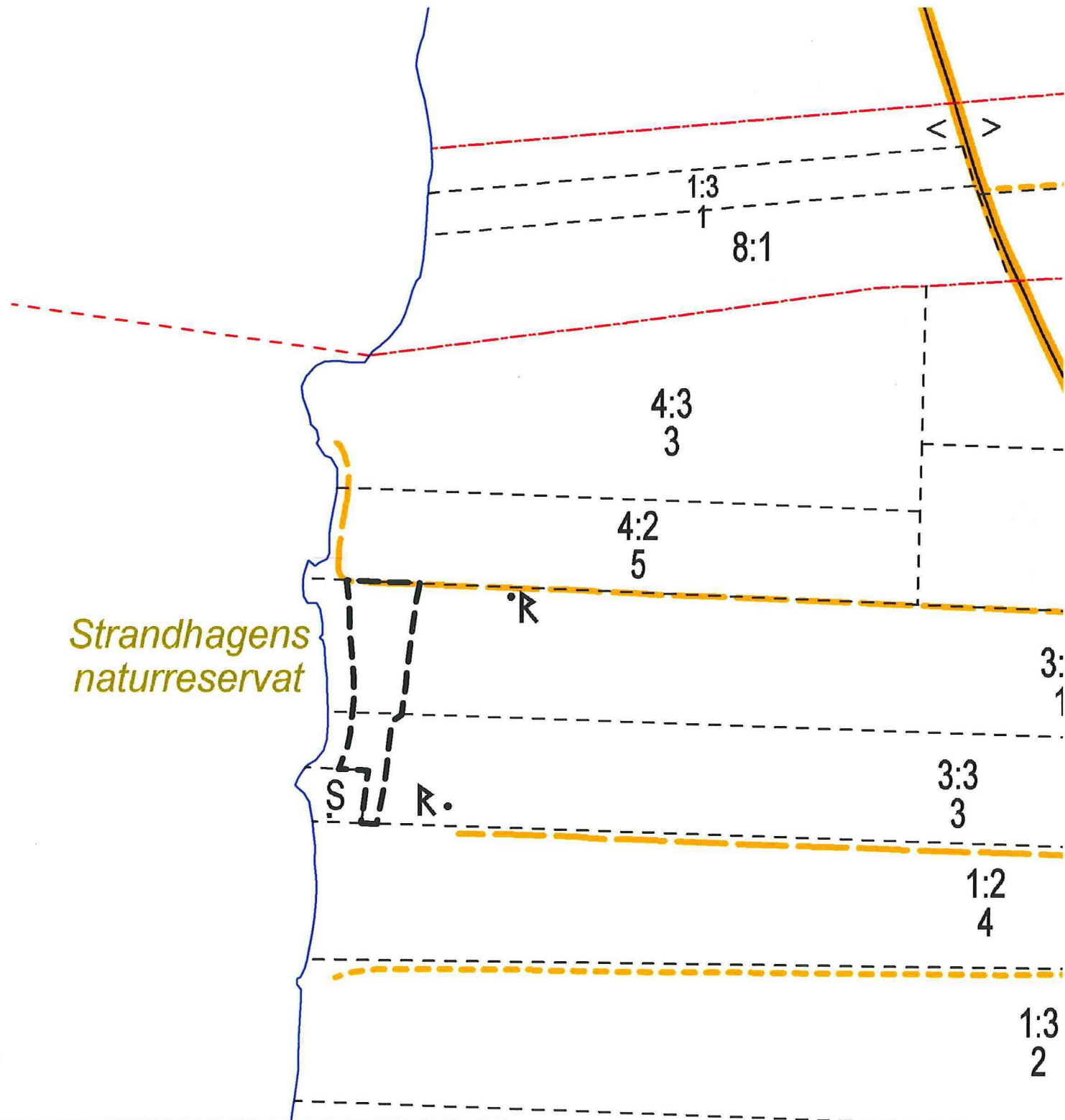

Roland Persson

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
- 2.1. Skötselplanekarta
3. Referenslista
4. Hur man överklagar

231-10789-00

Bilaga 1
Beslutskarta

NATURRESERVATET STRANDHAGEN

Tillhör länsstyrelsens beslut
dnr231-10789-00

 Gräns för naturreservat

Skala 1:5 000

01-03-20

231-10789-00

BILAGA 2

SKÖTSELPLAN

1. Övergripande mål

De övergripande målen för områdets skötsel skall vara att:

- * Våradonisen bevaras och utvecklas så att den inom reservatet långsiktigt finns kvar i minst nuvarande omfattning.
- * Ge möjlighet till friluftsliv och rekreation, i den mån det inte strider mot ovanstående syfte.

2. Åtgärder i skötselområdet

Området är utifrån skötseln indelat i ett enda skötselområde.

Beskrivning: Området består av en betad och öppen torräng. Det avgränsas mot stranden av en stenmur. Enstaka ros- och hagtornsbuskar finns längs den stenmur som löper genom området i öst-västlig riktning. Våradonisen finns företrädesvis i områdets södra del med enstaka plantor norr om stenmuren. Betesmarken är tydligt påverkad av gödsling men denna upphörde ungefär 1980. Till följd av gödslingen förekommer gödselgynnade arter som hundkåx (*Anthriscus sylvestris*), björnloka (*Heracleum spondylium*), gullusern (*Medicago falcata*.) m fl inom området. Gödselpåverkan är tydligast i den norra delen.

Kvalitetsmål:

- Antalet våradonisplantor skall uppgå till minst 1000 inom reservatet.
- Våradonis skall föröka sig inom reservatet.

Åtgärder:

Årlig betesdrift med nötboskap och/eller får för att gynna våradonis. Betespåsläppet skall ske tidigt och ett kontinuerligt och ganska hårt betestryck skall eftersträvas. Betet är särskilt viktigt under april-juni då våradonis blommar och sätter frö. Ett eftersatt bete gynnar den parasitsvamp som angriper våradonis. Vinterbete bör undvikas.

Röjning av igenväxningsvegetation ska ske vid behov. Buskar (främst rosor) skall inte få breda ut sig över betesmarken. Betesmarken skall vara variationsrik vilket

01-03-20

231-10789-00

innebär att äldre träd och buskar sparas och att enstaka buskar kan få växa upp. En mosaikstruktur gynnar de insekter (främst sandbin) som pollinerar våradonis samt de myror som sprider dess frön.

Marken får inte gödslas och tilläggsutfodring får inte bedrivas i eller i anslutning till reservatet.

Avmaskningsmedel (avermectiner) bör om möjligt undvikas att användas på betesdjuren under tiden som de betar reservatet samt under en period av tre veckor innan betespåsläppet. Dessa medel inverkar negativt på den insektsfauna som är viktig för pollination och fröspridning.

3. Jakt

Inga särskilda restriktioner.

4. Friluftsliv och turism

Målet för friluftslivet är att området ska kunna utnyttjas för rekreation och naturupplevelser i den mån detta inte strider mot naturvärdet.

Där brukningsvägen når reservatet finns en informationstavla. Reservatet är gränsmarkerat. Informationstavlan och gränsmarkeringen skall underhållas vid behov. Utöver detta behövs inga ytterligare anordningar för friluftslivet.

5. Dokumentation och uppföljning

5.1 Årlig dokumentation av skötselåtgärder

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera var och när åtgärder utförts, vem som utfört åtgärderna, kostnad samt finansiering.

Dokumentationen ska fungera som bedömningsunderlag inför framtida åtgärder.

5.2 Biologisk dokumentation och inventeringar

Kunskaperna om reservatets fauna är dåliga. Om tillgängliga resurser finns är inventering av sandbin och andra våradonispollinatörer samt av myror som medverkar vid spridningen av våradonisens frön av stort intresse. Behov finns även av studier av förekomst och biologi hos de svampar som angriper våradonis. Denna dokumentation kan komma att påverka hur reservatet ska skötas.

Reservatets kärlväxtflora är väldokumenterad. Behov av ytterligare dokumentation av floran är för närvarande inte nödvändigt.

5.3 Uppföljning av skötselmål

01-03-20

231-10789-00

Hävdn regleras genom miljöstödsbeslut och/eller särskilt skötselavtal. Om hävdillståndet av någon anledning inte följer dessa avtal skall brukaren meddela naturvårdsförvaltaren.

5.4 Uppföljning av kvalitetsmål

Våradonisbestånden på Öland har under 1990-talet räknats av Ölands botaniska förening under vart tredje år. Dessa räkningar bör fortsätta ungefär vart tredje år, med början år 2002.

6. Kostnader och finansiering

Betesdrift, stängselunderhåll, sly- och buskröjning m m utöver vad som kan ersättas inom ramen för EU:s jordbruks-, regional- och miljöstöd kan regleras i skötselavtal mellan brukare och Länsstyrelsen.

Markägaren svarar för de kostnader som faller under den normala driften av jordbruket.

Uppförande och underhåll av anordningar för friluftslivet, framställning och utplacering av informationsskyltar, utmärkning av reservatets gräns, tillsyn och uppföljning bekostas av staten.

Strandhagens
naturreservat

Bilaga 2.1
Skötselplanekarta

NATURRESERVATET STRANDHAGEN

Tillhör länsstyrelsens beslut
dnr231-10789-00

 Gräns för naturreservat

 Informationstavla

Skala 1:5 000

01-03-20

231-10789-00

BILAGA 3

REFERENSLISTA

Bringer, Karl-Göran. 1993. *Arontorpsrosen (Adonis vernalis) på Öland våren 1993*. Krutbrännaren 93:2.

Bringer, Karl-Göran. 1999. *Våradonis (Adonis vernalis) inför milleniumskiftet*. Krutbrännaren 8 (2) 1999.

Johansson, Olof. 1982. *Arontorps och Strandhagens naturreservat – vegetationsförhållanden på två öländska våradonislokaler*. Uppsats finns att tillgå på länsstyrelsen.

Lantmäterimyndigheten i Kalmar län. Akt: G102-6:3, Enskifte, Mörbylilla. 1821.

Lantmäterimyndigheten i Kalmar län. Akt: G102-6:2, Storskifte, Mörbylilla. 1809.

Pettersson, Börge. *Slutrapport till WWF 1995-97. Avrapportering av forskningsprojekt angående våradonis ekologi*. WWF.

Sjödin, Erik. 1998. *Pollination, herbivory and seed dispersal in the yellow pheasant's eye (Adonis vernalis L., Ranunculaceae)*. Examensarbete, Systematisk botanik, Uppsala universitet.

Sterner, R. 1926. *Ölands växtvärld*. Södra Kalmar län. III. Kalmar

01-03-20

231-10789-00

BILAGA 4

HUR MAN ÖVERKLAGAR HOS REGERINGEN

Om Ni är missnöjd med Länsstyrelsens beslut kan Ni överklaga detta hos Regeringen. Det gör Ni genom en skrivelse till Regeringen, Miljödepartementet, men Ni ska lämna/skicka skrivelsen till Länsstyrelsen i Kalmar län.

Tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienummer) kommun och fastighetsbeteckning. Redogör för dels varför Ni menar att Länsstyrelsens beslut är felaktigt och dels för vilken ändring i beslutet Ni vill ha.

Överklagan måste ske senast tre veckor efter den dag då Ni fick del av beslutet, annars kan Ert överklagande inte prövas. Ni undertecknar skrivelsen och uppger namn, postadress och telefonnummer och sänder den till Länsstyrelsen.

Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Ert överklagande, så bör Ni skicka med detta.

Ni kan anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.

Observera att Er skrivelse skall lämnas/skickas till Länsstyrelsen, Malmbrogatan 6, 391 86 Kalmar.

För ytterligare upplysningar kan Ni vända Er till Länsstyrelsen.